

Dominique Bacho

«Guhaurek sozializatu behar ditugu geure ideiak»

Donaixti-Ibarre. 1954. Herri Taldeak mugimenduan engaiatu zen gaztetan, Euskal Batasuna alderdian ondoren. Uharte-Garazin bizi da. Kontularia da lanbidez. Seaskako diruzain izana. EH Bai-ko zerrendaburu da martxoko Departamendu bozetan, Garaziko kantonamenduan.

MIKEL ASURMENDI

Argazkiak: Gaizka Iroz

“Biziki arranguratuak gara. Barnealdean gero eta euskara gutxiago entzuten baita”.

Paueko Kontseilu Nagusia berrituko da martxoaren 20 eta 27ko bozetan. Ipar Euskal Herriko 21 kantonamenduetako 10etan kontseilari berriak hautatuko dituzte. Boz hauek sei urterako izan dira orain arte, eta hauek hiru urterako dira; azkenak gisa horretara. Frantziako Gobernuak Lurraldeen Erreforma Legea bideratu du. Aldaketak datoz Hexagonoko marko politikoan.

Frantziako Estatuaren instituzioen aldaketaz mintzatu gara solasal-

diaren abiaburuan Dominique Bacho hautagaiarekin: “Eskumene-tan aldaketa anitz izanen da, bereziki konpetentzia orokorra galduko dute departamenduek, erran nahi baita ez direla konpetentzia definituez baizik arduratzen ahalko. Departamendua-ren ehorzketa bat bezala dira bozka hauek”.

Batzuek alta, erreforma honen gibe-lean Frantziako deszentralizazio gisa-ko bat “ikusi” dute.

Ene ustez aldiz, zentralizazioa are handiagoa izanen da. Guk Euskal Herriko –eta barnealderako bereziki– botere ahultze bat bezala ikusten dugu. Konparazione, hautetsiak jende kopuruaren arabera hautatuak izanen direnez, barnealdeak –hiriko eta kostaldeko kantonamenduen aldean– hautetsi batzuk galduko dituzte. Hautetsiak gehiago izanen dira hirietako eremu popula-tuetan eta herriekilako hurbiltasuna galduko dute.

“Abertzaleok elkar lagundu behar dugu”

“Duela 30 urte jende gazte anitz bildu ginen Herri Taldeak mugimenduan. Abertzaleetasunaren berpiztea izan zen nolazpait. Enbata fenomeno politikoaren ondorengo belaunaldia izan ginen. Taldeak herrikal biltzen ziren. Mugimenduak Baigorri ukan zuen bihotza. Garai inportanteak izan ziren: ikastolen eta laborantzaren aldeko manifestazio gogorak burutu ziren. Turismoaren aurkako borroka azkartu zen. IK agertu zen. Gero sortu ziren Euskal Batasuna, EMA, Abertzaleen Batasuna, Eusko Alkartasuna, Batasuna...”

Garai haiez geroztik onarpen bat erdietsi du abertzaleetasunak. Orduan abertzale izatea zaila zen herrietan. “Abertzalea” eta “terrorista” usu parekatuak. Egun aldiz, normaltasun osoz hartzen gaituzte herritarrek. Beste indar politikoek ere onartuak gara. Jendeak badaki zer garen, ez du *a priori* abertzalea-

suna errefusatzeko. Hori irabazi dugu. Hori inportantea da, baina inportantea da ere abertzaletasuna gauzatu dadin bozketan. Orain, bozetan jende ‘normalak’ gara abertzaleok. Eta bertze alderdiek abertzaleon ideiak beren gain hartu dituzte. Hori ontsa da, baina datozen urteetan, guhaurek sozializatu behar ditugu geure ideiak: gure herrian euskaraz bizitzeko eta erabakitzeko eskubidea irabazi behar dugu instituzioetan.

EH Baiko hautagaia naiz Garaziko kantonamenduan. Desberdintasunak dituzten alderdiek osatua da (AB, Batasuna eta EA). Alta, une honetan batasunean aritzeko manera hedatzen ari da Euskal Herrian, elkar lagundu behar dugu. Aurkariak gogor egiten digute, eta guk aurre egin behar diegu, gure ikusmoldeak argiki plazaratuz. Herritarrei beste garai batean sartzen ari garela ohartarazi behar diegu”.

2014tik aitzina Lurralde elkargoen eta departamenduaren kontseilariak hautatuko dira.

Hautetsi kopuru bera izanen da lurraldean eta departamenduan. Baina ez da garbi ikusten finantzak nola kudeatuko diren. Esaterako, profesionalen tasa kenduko dute eta Estatuak diru bat eman du horren ordainez. Estatuak emandako finantzarekin kudeatu beharko da. Kompetentzia gauza bat da eta ahalmenen ukatea beste bat. Guretzat ahalme-

nak ukatea kudeaketan eragin ahal izatea da. Adibidez, maila sozialean orientazio ezberdinak ematen ahal dituzu fiskalitatea zure esku baldin baduzu. Irudiz, lege berri horrekin Estatuak fiskalitatea are gehiago kontrolatuko du. Finantza arras giltzatua izanen du, Estatuak bere gain hartuko du ere orain arte ziren kudeaketa txikiak. Guretzat, argi eta garbi, erreformak zentralizazio handiagoa ekarriko du. Gu erreformaren arrunt kontra gaude. Parisko boterek tokiko

erakundeek orain arte izandako kompetentzia zenbait apalaraziko dute.

Beste berezitasun bat ere bada: orain arte bozen %10 behar zen bigarren itzulira pasatzeko, orain %12,5.

Baiki, boz ematen ahal dutenen %12,5 behar da bigarren itzulira pasatzeko. Abstentzioa kontuan harturik, bozen %16-17 beharrezkoa izan daiteke. Neurria alderdi handien alde hartua izan da, alderdi tipiak kanpo uzteko.

Bi zerrenda abertzale daude oro har: EH Bai eta EAJ-PNB. Zergatik ez zarete batera aurkeztzen?

EH Bai koalizioa, EA, AB eta Batasunak osatua da. PNBk ez du koalizioan sartu nahi izan. Berari galde egin behar zaio zergatik. Irudiz, Akitania erregio bozketan emaitza baikorrak egin zituzten eta boz hauetan ere zenbat bilduko duten jakin nahi dute. Emaitza hura egotera berezi batean eman zen nolanahi ere. Gaineratiko abertzaleen taktika ez zen ontsa ulertua izan eta anitzek PNBren alde bozkatu zuten. Hala, ber, PNBk liberalismoa onartzen du, gu ezkerrean gaude. Arlo sozialean ezberdintasun handiak ditugu.

Garaziko kantonamenduan EH Baik arbitroaren rola joka lezake, naski.

Garazin gerta daiteke ezkerrean eta eskuinaren artean arbitroa izatea, baina hori ez da laketgarria. Kasu horretan joko politikoetan sartzera behartuko gaituzte nolabait, beste alderdien interesen arabera moldatzera “bortxatu”. Emaitza onak baldin badira lehen itzulian, egokiena guhaur bigarren itzulian egotea litzateke. Barnealdean aukera onenak ditugu zerbaiten erdiesteko. Iholdin konparazio-ne. Baina, Daniel Olzomendik aukera izanik ere, zaila izanen da. Azkeneko bozetan oraingo hautesia, Jean-Louis Caset, lehen itzulian hautatua izan zen, bozen %60 bilduz. Noski, leku bakoitzean hautua egin beharko da, beste hautagaien zintzotasunaren arabera.

Zein dira EH Bairen lema edota helburua kanpainen, Garazin eta oro har?

EH Bairen lema da “Euskal Herria, gure indarra. Lan, bizi eta erabaki

Euskal Herrian”. Helburu nagusienetarik da euskal instituzioa erdies-
tea. Garaziko problematika gaitzena
lurraren eta enpleguaren inguruan
ematen da. Bestela badirudi ere,
Garazin lur eskasa dago, lurraren

**“Garazin emaitza onak
baldin badira lehen itzulian,
egokiena guhaur bigarren
itzulian egotea litzateke”**

kudeaketa biziki inportantea da ere
Garazin. Enpresa jinarazteko arazo-
ak daude, enpresendako lurrik ez
badago, beste norabait joanen dira.
Herri Elkargoetan lurra xerkatzen ari
dira. Etxebizitzaren problematika ere
handia da. Euskal Herrian eta Gara-
zin ere lurrak biziki garesti saltzen
dira. Donibane ondoko lotizamendu
[orubeak] batzuen metro karratua
100 eurotan dago. Gazteek zail dute
horren gainean etxe baten egitea.
Enplegua sortzea zaila da, berau sor-
tzeko laguntzak urriak baitira. Gero
eta jende zahar gehiago dago, horien
beharrei erantzuteko zahar etxeen
eta ospitaleen beharra dago, baina
gazteak hemen egon daitezen hauei
buruz pentsatu behar da ere bai.

**“Bestela badirudi ere,
Garazin lur eskasa dago,
lurraren kudeaketa biziki
inportantea da ere hemen”**

Frantxua Maitia (PS) da kontseilaria.
Zer bilan egiten duzue bere lanaz?

Garazin ez dugu diferentzia handia
atzeman kontseilari denetik. Mai-
tiak berak dioenez, abantaila da
instituzio anitzetan egotea: Depar-
tamendu eta Erregio kontseiluetan,
bera sosa dagoen erakundeetan
dago. Hautetsiek diru publikoa
kudeatzen dute, baina beren zeregi-
na diru banaketara mugatzea damu-
garria da. Hautetsiek elkar laguntze-
ko lan egin behar lukete, politika
bateratua garatzeko. Dirurik ekarri
gabe ere, proiektuen arteko kohe-
rentzia erakutsi beharko lukete.
Hautetsien lana diruaren kudeake-
tara mugatzea politikaren gaitz
larrienetarik bat da.

Kontseilu Nagusiak Nafarroan
Gaindiko 2X2 autobidea ber-
tan behera utzi zuen 2007an.
Gai horren inguruko lehiek
eragin dute bozetan?

Eragin dezakete. Proiektuaren
alde aritu zirenek erantzun
ezezkorra ukaten ahal dute.
Jean-Jacques Lasserre eta
Barthelemy Aguerre izan ziren
2X2 proiektuaren sustatzaileak,
horiak sostengatzen dute
Jean-Marie Mailharro hauta-
gaia (Forces 64). Mobilizazio
azkarrak izan ziren Garazi,
Oztibarre eta Amikuze eskual-
deetan, eta horrek zenbait
zauri utzi zituen. Nolanahi ere,
Maitia kontra agertu zen,
alderdi sozialista horren argi
agertu ez bazen ere.

**11.300 ibilgailu iragaten dira
egunero Donibane Garaziren
erditik. Nola konpondu arazoa?**

Gu saihesbidea egitearen alde-
koak gara. Pentsa, arazo hori
1956an aipatua izan zen jada.
Geroztik boterean izan dire-
nek ez dute deusik egin.
Beharbada, Donibaneko mer-
katariak ez zutelako desbidera-
tze hori obratzea nahi. Artean,
etxeak egiten utzi dituzte, eta
orain zailtasun gehiago dago
bidea pasarazteko. Desbidera-
tzeak halere neurrikoa izan
behar du. Guk ez dugu auto-
bidearen proiektuaren urrats
bide bat eman nahi. Guk des-
bideratzearen alde gara eta
hautetsi ia denak ere bai. Gero,
bada arazo bat, kilometro bat
eta erdian ez da oraino finka-
tua bidea nondik iraganen den.
Guk erran dugu ez garela
kapable horri buruzko jarrera
finko bat hartzeko, teknikoki
elementu guztiak ez ditugula-
ko. Azterketa guztiak egin
behar dira, proiektua abiatu
den lekutik joanen ote den
ikusteko. Oro har, guk iparral-
detik joatea nahi dugu, Izpura
eta Donibane artean. Bidea
ontsa integratu behar da bai
ingurumenean eta bai auzoe-
tan. Harrabotsa kentzeko neu-
rriak hartu behar dira ez dadin
auzoetan gogaikarria izan.

AQUARIUM

Carlos Blasco de Imaz Plaza, 1
20003 Donostia (Gipuzkoa)

Tel: 943 44 00 99

aquariumss@aquariumss.com
www.aquariumss.com

 AQUARIUM
MUSEO DEL MAR

"Frantxua Maitiak ez du bete hitzeman zuena. Gainera, gazteen gain ezarri du Gaztetxea egin ez izana".

2x2 autobidearen aldekoek Nafarroan gairikiko komunikazioa sustatzeko zela zioten.

Nafarroa Garaiari buruz nahiz Hegoaldeari buruz oro har, gauza bat da bidea egitea eta beste bat da loturak ezartzea, loturak egin behar baitira. Bidea azaleko gauza bat da funtsean. Loturak, eman dezagun, hemengo eta hango komunitateen artean benetako kontratuak egitea da, egiazko harremanak sustatzeko. Orain ez dago harremanik hango

eta hemengo instituzioen artean, ez Nafarroa Garaia eta Nafarroa Beherearen artean. Guk zerbaiten egiteko Paueko edo Bordeleko instituzioetatik pasa behar dugu. Geure instituzioaren behar handia daukagu. Oraingo instituzioek ez dituzte egiazko harremanak bultzatzen. Arnegi eta Luzaide artean muga handia da oraino.

Gaztetxe bat eskatzen dute Garaziko gazteek. Zertan da afera?

Maitiak ez du bete hitzeman zuena. Gainera, gazteen gain ezarri du Gaztetxea egin ez izana. Gazteak alta, antolatuak dira, elkarrekin osatua dute baina ez dute atzematen kokatzeko eraikin bat. Gazteak borda batean egin dute Gaztetxe gisako bat. Gaztetxea kantonamendu guztirako proiektua da, ez da ostatu

bat, informazio eta eztabaidarako lekua da, bizigune bat. Maitia ez da hain ziur arduradun bakarra, hor daude ere Herriko Etxeak. Denek behar dute indar egin eta gazteen eskaera beren gain hartu. Alabaina horrelako gauzetan ardurak banatzen dira.

Laborantza Ganbara bertan izanik, gairantzizkoa da laborantza Garazin.

Laborantza gure ekonomiaren iturri handiena da, Garaziko bizkar

hezurra. Bere inguruan enplegu asko mugitzen dira, kooperatibak, saltokiak eta enplegu asko zeharka. Euskal Herriko Laborantza Ganbararen filosofia hain zuzen, laborantza tipiarene eta ertainaren sustapena da, ahal bezainbat etxalde bizirik egon dadin eta etxaldeetan gazteak planta daitezten. Hori biziarazten baitutuzte herriak, baita kalitatezko mozkinak bermatzen ere. Ez bakarrik kantitateari begira, kalitateari dagokionez ere bai. Gurea mendiko laborantza da, laborantza intentsibotik urrun ari dena. Kalitatea sustatzea da atarabidea. Sormarken inportantzia handia da, kalitatea aitzinetik ezartzen baita.

Euskara ere kanpainako gai funtsezkoa izanen da. Garazin ere bai!

Bai, biziki arranguratuak gara. Barnealdean gero eta euskara gutxiago entzuten baita. Garazin ere frantses gehiago entzuten duzu euskara baino. Kanpainan hautagai denek euskararen alde daudela erraten dute, baina erabilpena gutxituz doa, barnealdean ere behera doa. Kostaldean arrunt beherean dago, baina gazteek ikasten dute, gutxi baina gisa batez entzuten da. Garazin gazteen artean beheiti ari da. Lan gaitza dago egiteko. Egia da ere, ikastoletan gero eta haur gehiago ari dela, eta guraso gazte zenbaitek, beraiek euskara galdu badute ere, kontzientzia hartu dute eta haurrak ikastoletan eman dituzte. Euskararen aldeko atxikimendu frogak da hori, jarrera baikorra geroari buruz, baina barnealdean ere euskararen egoera oso larria da. ■

Atxaspi Hotela

Bittiria 24
Lesaka (Nafarroa)
T 948 637 536

hotela@atxaspi.com
www.atxaspi.com